

habitus

Ecologisch werkprotocol

Maaiwerkzaamheden

Gemeente Nieuwkoop

nieuwkoop

Projectadviseur
Nick Stam MSc
nickstam@habitus.nl
0172-204060

Rapportage
Nick Stam MSc

Documentcode
NKOO20260167-EWP1-V2

In opdracht van
Gemeente Nieuwkoop

Contactpersoon opdrachtgever
dhr. C. Tas

Opleverdatum
10 november 2026

Kwaliteitscontrole
Mariska Veer MSc

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.
Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn hier in te zien en onze privacyverklaring vind je hier.

Habitus is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven
Kvk-nummer: 78391385 / **Btw-nr:** NL861372669B01
www.habitus.nl

INHOUDSOPGAVE

Klik op de titel van een hoofdstuk om direct naar het betreffende hoofdstuk te gaan.

1. INLEIDING 4

2. LEESWIJZER ECOLOGISCHE WERKPROTOCOL 6

3. ECOLOGISCH WERKPROTOCOL MAAIBEHEER 8

4. KNELPUNTENANALYSE 13

BRONVERMELDING 16

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Nieuwkoop voert jaarlijks diverse (onderhouds)werkzaamheden uit aan de buitenruimte, zoals schonings- en baggerwerkzaamheden en het maaien van bermen en oevers. Met het uitvoeren van dit soort werkzaamheden treden mogelijk nadelige effecten op (beschermde) dier- en plantensoorten op.

1.2 Wetgeving

De wettelijke bepalingen betreffende natuurbescherming zijn vanaf 1 januari 2024 vastgelegd in de Omgevingswet en nader uitgewerkt in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Er dient rekening gehouden te worden met het uitvoeren van activiteiten en mogelijke gevolgen op beschermde soorten. De bescherming van soorten is vastgelegd in de volgende wetgeving:

- Vogelrichtlijn: Artikel 11.37, Bal
- Habitatrichtlijn: Artikel 11.46, Bal
- Andere soorten: Artikel 11.54, Bal
- Specifieke zorgplicht: Artikel 11.27, Bal

In de basis wordt er gericht op het voorkomen van overtredingen door te werken volgens een gedragscode. Soms is dit niet mogelijk, en is er een voorgeschreven maatregel waarbij beperkt overtreden onder de vrijstelling van de gedragscodes mogelijk is. Dit is enkel toegestaan als er een in de wet genoemd belang van toepassing is.

1.3 Gedragscode

Om zorgvuldig om te gaan met aanwezige (beschermde) dier- en plantensoorten en om te voorkomen dat voorafgaande aan de werkzaamheden langdurige (vergunnings)trajecten uitgevoerd moeten worden, conformeert de gemeente Nieuwkoop zich aan de gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025 (Stadswerk, 2025). De gedragscode is opgesteld zodat zorgvuldig gehandeld kan worden tijdens het voorbereiden en uitvoeren van werkzaamheden op locaties met beschermde soorten. De gedragscode is enkel te gebruiken als de werkzaamheden onder ruimtelijke ontwikkeling of inrichting (RO) of onder bestendig beheer en onderhoud (BB) vallen, zoals vastgelegd in Artikel 11.45, 11.53 en 11.59, Bal.

Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting

Er wordt gesproken van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting als de activiteiten leiden tot een fysieke verandering of een functieverandering van een terrein, gebouw of voorziening. Enkele voorbeelden zijn het verwijderen of aanleggen van wegen, het dempen of graven van sloten, het aanleggen of verwijderen van een brug en het aanleggen of verwijderen van een bomengroep.

Bestendig beheer en onderhoud

Er wordt gesproken van bestendig beheer en onderhoud als de activiteiten als doel hebben om het bestaande functioneren te handhaven. Enkele voorbeelden zijn schonings- en baggerwerkzaamheden, het snoeien van struiken, het maaien van bermen, het vervangen van wegmeubilair en het schilderen van gebouwen.

Ecologische werkprotocollen

Om gebruik te mogen maken van de gedragscode dienen ecologische werkprotocollen te worden opgesteld voor de uit te voeren werkzaamheden. In deze ecologische werkprotocollen dient ingegaan te worden op de werkzaamheden en welke beschermde soorten hier mogelijk nadelige effecten van kunnen ondervinden. Vervolgens wordt in het ecologisch werkprotocol beschreven op welke manieren nadelige effecten voorkomen of beperkt kunnen worden.

1.4 Reikwijdte en geldigheid

Het ecologisch werkprotocol in dit document mag enkel gebruikt worden door werknemers van de gemeente Nieuwkoop of partijen die werken in opdracht van de gemeente Nieuwkoop. De gemeente Nieuwkoop is verantwoordelijk voor het verstrekken van de ecologische werkprotocollen en indien nodig het geven van een toelichting aan derden die in opdracht van de gemeente werkzaamheden uitvoeren.

Tevens is de gemeente Nieuwkoop verantwoordelijk voor het updaten van de ecologische werkprotocollen indien nodig. De werkprotocollen kunnen gebruikt worden zo lang de gedragscode geldig is. De huidige gedragscodes waarop de ecologische werkprotocol zijn opgesteld, zijn geldig tot en met 31 maart 2030.

1.5 Ecologische deskundige

RVO heeft een definitie opgesteld van een ecologische deskundige (RVO, 2024). Wanneer in dit rapport wordt gesproken van een ecologische deskundige, betreft het iemand die aan onderstaande eisen van een ecologische deskundige voldoet.

"Een ecologisch deskundige is een persoon met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring. Hij of zij geeft ecologisch advies en/of begeleidt werkzaamheden op het gebied van habitats (natuurlijke leefgebieden) en soorten. En heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hiermee bedoelen we dat de ecologisch deskundige:

- *de functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten (her)kent;*
- *kennis heeft van algemeen erkende onderzoeksmethoden;*
- *ecologische werkprotocollen kan uitwerken;*
- *specifieke maatregelen kan begeleiden. "*

Gefaseerd maaibeheer
Op de afbeelding is zichtbaar dat de vegetatie gedeeltelijk is gemaaid en een deel is blijven staan.

2. LEESWIJZER ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

2.1 Ecologische werkprotocollen

In dit rapport staat het ecologisch werkprotocol voor het maaibeheer in de gemeente Nieuwkoop.

Overkoepelend ecologisch werkprotocol

Het ecologisch werkprotocol in dit rapport betreft overkoepelend ecologisch werkprotocol. Dit protocol is niet project-specifiek. In het overkoepelend ecologisch werkprotocol worden alle maatregelen beschreven voor de te verwachten beschermde soorten in de gemeente Nieuwkoop én waar door de werkzaamheden veroorzaakte schadelijke handelingen niet op voorhand uit te sluiten zijn. Er zijn soorten die niet in de gehele gemeente verwacht worden, maar op specifieke locaties. Waar deze niet verwacht wordt, hoeven de voorgeschreven maatregelen voor beschermde soorten niet uitgevoerd te worden. Daar zijn wel de algemene maatregelen van toepassing. Worden de werkzaamheden uitgevoerd op een locatie waar de soort verwacht wordt of niet kan worden uitgesloten, dienen de maatregelen voor beschermde soorten wel uitgevoerd te worden. Op basis van het overkoepelend ecologisch werkprotocol dienen daarom door de gemeente of door de uitvoerende aannemer projectspecfieke ecologische werkprotocollen gemaakt te worden.

Projectspecifiek ecologisch werkprotocol

Een projectspecfiek ecologisch werkprotocol wordt opgesteld in de ontwerpfase van de werkzaamheden. Tijdens het opstellen wordt gekeken naar welke beschermde soorten verwacht worden bij de betreffende werkzaamheden en of ze op de betreffende locatie verwacht worden. In het projectspecifieke ecologische werkprotocol dienen de volgende onderdelen te worden beschreven en/of te worden weergegeven:

- Werklocatie en werkgrens op een kaart.
- Een beschrijving van de werkzaamheden, inclusief materieel, aan- en afvoerroutes en opslagterreinen
- Planning van de werkzaamheden, inclusief start en eind van de werkzaamheden en voorbereidende en mitigerende maatregelen.
- Soortinformatie: welke soorten zijn aanwezig, wat is de functie van de locatie voor de soorten (op kaart weergegeven).
- De verbodsbepalingen die mogelijk overtreden kunnen worden met de werkzaamheden.
- De maatregelen die worden uitgevoerd, inclusief eventuele onderbouwing waarom een maatregel met hogere prioriteit niet uitgevoerd kan worden.
- Wettelijke belang(en), indien van toepassing wanneer een maatregel wordt uitgevoerd die leidt tot beperkt overtreden.

2.2 Opbouw ecologisch werkprotocol

Het ecologisch werkprotocol is opgebouwd uit vier paragrafen. In de eerste paragraaf wordt een korte inleiding gegeven op het betreffende ecologisch werkprotocol. In de tweede paragraaf wordt de omschrijving van de werkzaamheden gegeven, inclusief wat wel en wat niet onder het betreffende ecologische werkprotocol valt. In de derde paragraaf wordt aangegeven welke beschermde soorten en/of soorten van de Rode Lijsten verwacht worden. In de vierde paragraaf worden de maatregelen beschreven. Deze zijn, indien van toepassing, opgedeeld in '*algemene maatregelen (zorgplicht)*' en '*maatregelen voor beschermde soorten*". Per paragraaf wordt per soortgroep, en indien nodig per soort, beschreven welke maatregelen wanneer uitgevoerd dienen te worden.

Prioritering maatregelen

Soms is er een prioritering in de maatregelen. Wanneer maatregelen genummerd zijn, dient in de basis de eerste maatregel te worden uitgevoerd. Als echter blijkt dat de eerste maatregel niet mogelijk is, kan (met onderbouwing) de maatregel daaronder uitgevoerd worden. In het projectspecifieke ecologische werkprotocol dient de onderbouwing te worden opgenomen waarom de maatregel met hogere prioriteit niet mogelijk was. Daarnaast hebben soortspecifieke maatregelen altijd prioriteit over maatregelen bedoeld voor alle soorten.

Daarnaast zijn enkele maatregelen in het EWP dikgedrukt. Bij deze maatregelen is sprake van een beperkte overtreding onder de vrijstelling van de gedragscode. Dit zijn maatregelen die enkel toegepast kunnen worden als geen alternatieve werkwijze mogelijk is en als sprake is van een in de wet genoemd belang. Het gaat hierbij om belangen aangaande de volksgezondheid, openbare veiligheid, bescherming van wilde flora, fauna en natuurlijke habitats en, met uitzondering van vogels, dwingende redenen van groot openbaar belang (sociaal, economisch en een wezenlijk gunstig effect op het milieu).

Onderbouwing ecologisch werkprotocol

De ecologische werkprotocollen zijn zo concreet en kort mogelijk opgesteld om deze zo leesbaar mogelijk te houden. Diverse informatie is daarom beschreven in een ander document, namelijk het '*Achtergronddocument*'.

Voorbeelden van informatie die te vinden is in het achtergronddocument, zijn de bureaustudies, de potentietekeningen, de toetsingen aan de verbodsbepalingen en de onderbouwing voor het uitsluiten of niet uitsluiten van schadelijke handelingen op bepaalde soorten of soortgroepen. Deze informatie is niet direct nodig voor de gebruikers van de ecologische werkprotocollen, maar is wel relevant voor de onderbouwing van het project en de herleidbaarheid van keuzes en toetsingen. In het ecologisch werkprotocol wordt daarom enkel ingegaan op de soorten die aanwezig kunnen zijn en waar schadelijke handelingen niet op voorhand uit te sluiten zijn. Indien soorten aanwezig kunnen zijn of niet kunnen worden uitgesloten wordt hiernaar in het EWP gerefereerd met 'essentieel leefgebied'.

2.3 Achtergronddocument

In het achtergronddocument wordt informatie vastgelegd over de totstandkoming van deze ecologische werkprotocollen. De volgende onderdelen zijn terug te vinden in het achtergronddocument:

- Methode en resultaten van de bureaustudie voor beschermde soorten inclusief de potentietekeningen van waar beschermde soorten aanwezig zijn, niet kunnen worden uitgesloten of kunnen worden uitgesloten.
- Toetsing of de werkzaamheden kunnen leiden tot schadelijke handelingen op beschermde soorten.
- Methode en resultaten van de bureaustudie voor soorten van de Rode Lijsten (specifieke zorgplicht).
- Toetsing of de werkzaamheden kunnen leiden tot nadelige effecten op de staat van instandhouding van soorten van de Rode Lijsten (specifieke zorgplicht).

Gefaseerd beheer
Op de afbeelding is zichtbaar dat het riet gedeeltelijk is gemaaid en een deel is blijven staan.

3. ECOLOGISCH WERKPROTOCOL MAAIBEHEER

3,1 Inleiding

Dit ecologisch werkprotocol beschrijft de maatregelen die nodig zijn om bestendig beheer en onderhoud uit te kunnen voeren bij oevers en bermen conform de 'Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025' (Stadswerk, 2025). In de ontwerpfase dient een projectspecifiek ecologisch werkprotocol te worden opgesteld gebaseerd op dit ecologisch werkprotocol. Wanneer een ecologische deskundige betrokken is, dient deze tevens een logboek bij te houden.

3.2 Omschrijving werkzaamheden

Het ecologisch werkprotocol 'maaibeheer' is voor bestendig beheer en onderhoud van bermen en oevers in de gemeente Nieuwkoop en is noodzakelijk om de functie hiervan te garanderen.

Werkzaamheden die vallen onder dit ecologisch werkprotocol

De volgende werkzaamheden vallen onder dit ecologisch werkprotocol: ploegen, frezen, onderwerken van gewas, (door)zaaien, bemesten, maaien, harken, wierssen, ruimen van maaisel, begrazen, verwijderen van blad en onkruidbeheersing in onbegroeid terrein, ruig gras, ruw gras, bloemrijk gras, wildweide/ akker, schraalgrasland, sprotgras, gazon, vaste planten, borders, éénjarigen, perkplanten, ruigte, riet en moerasbegroeiing. Ook het onderhoud aan (ondergrondse) kabels en leidingen behoort tot de werkzaamheden.

Werkzaamheden die niet vallen onder dit ecologisch werkprotocol

De volgende werkzaamheden vallen niet onder deze werkzaamheid:

- veranderen of verwijderen van kruidige begroeiingen en ruigtes op droge (grasbermen, grasland, ruigte en vaste planten) en natte locaties (plas-dras zones);
- omvormen van onbegroeid terrein inclusief het verwijderen of omvormen van gronddepots en grondlichamen;
- het bouwrijp maken van terreinen;
- het aanleggen of verwijderen van (nuts)voorzieningen in kruidige begroeiingen en onbegroeid terrein.

Deze werkzaamheden betreffen een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en valt daardoor niet onder bestendig beheer en onderhoud. Dit EWP is daarom niet van toepassing voor werkzaamheden behorend tot ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en enkel van toepassing voor regulier onderhoud aan bermen en oevers.

Planning werkzaamheden

De planning van deze werkzaamheden is dat deze het gehele jaar door uitgevoerd kunnen worden. In Tabel 1 zijn de perioden aangegeven waarin de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden bij aanwezigheid van een beschermde soort(groep) of wanneer maatregelen noodzakelijk zijn.

Meterstrook

De in paragraaf 4 beschreven maatregelen zijn niet van toepassing op de eerste meter vanaf de wegverharding. Het periodiek maaien van deze strook is in het kader van verkeersveiligheid noodzakelijk. Dit betreft regelmatig terugkerend beheer dat al langere tijd plaatsvindt zonder dat dit beheer of onderhoud in de weg heeft gestaan aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten.

3.3 Verwachte beschermde soorten

Bij het uitvoeren van onderhoud aan bermen en oevers kunnen schadelijke handelingen optreden op de volgende soortgroepen:

- **Beschermde soorten:**
  - **Vogels**: o.a. ijsvogel, oeverzwaluw en zwarte stern, meerkoet, wilde eend, fuut, waterhoen, knobbelzwaan en ganzensoorten.
  - **Overige zoogdieren**: otter, bever, Noordse woelmuis en waterspitsmuis.
  - **Amfibieën**: rugstreeppad en heikikker.
  - **Planten**: groenknolorchis.
- **Algemene zorgplichtsoorten**: vrijgestelde soorten, o.a. gewone pad, kleine watersalamander, huisspitsmuis, gewone bosmuis en egel.

3.4 Voorgeschreven maatregelen

In deze paragraaf staan de benodigde algemene maatregelen beschreven als ook de benodigde maatregelen per soortgroep, inclusief eventuele soortspecifieke maatregelen. In paragraaf 4.1 staan de algemene maatregelen beschreven. In paragraaf 4.2 staan maatregelen beschreven voor beschermde soorten en in paragraaf 4.3 de maatregelen voor de Rode Lijstsoorten (specifieke zorgplicht). In Tabel 1 zijn de perioden aangegeven waarin de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden bij aanwezigheid van een beschermde soort(groep) of wanneer maatregelen noodzakelijk zijn.

3.4.1 Algemene maatregelen

Voor maaiwerkzaamheden zijn een aantal maatregelen die te allen tijde genomen dienen te worden ongeacht het mogelijke voorkomen van (beschermde) soorten. Indien uit de potentietekeningen blijkt dat geen beschermde soorten voorkomen of kunnen voorkomen dienen deze maatregelen alsnog gevolgd te worden. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Er wordt stapvoets gereden en één kant op gewerkt zodat dieren de kans krijgen om te vluchten. Indien sprake is van een locatie met voldoende dekking of alternatief leefgebied wordt die kant op gewerkt zodat dieren de kans krijgen deze locatie te bereiken.
- Werkzaamheden vinden in principe altijd overdag plaats om lichtverstoring te voorkomen. Als werkzaamheden voor zonsopkomst of na zonsondergang worden uitgevoerd, wordt lichtverstoring voorkomen door enkel de werklocatie te verlichten en uitstraling naar de omgeving te voorkomen.
- Maaiwerkzaamheden met een klepelmaaier zijn alleen in uitzonderingssituaties om veiligheidsredenen onder de vrijstelling van de gedragscode toegestaan. Het gaat hierbij om onveilige situaties langs openbare wegen, onderhoudspaden en dijken waar onder specifieke omstandigheden en onder de juiste randvoorwaarden met een klepelmaaier mag worden gewerkt.. De inzet van een klepelmaaier is grotendeels door de opdrachtgever bepaald op basis van de voorwaarden uit de gedragscode. Waar extra inzet noodzakelijk wordt geacht dient de inzet bepaald te worden door een ecologisch deskundige in samenspraak met de opdrachtgever.

3.4.2 Maatregelen voor beschermde soorten

In deze paragraaf staan de soortspecifieke of soortgroepspecifieke maatregelen uit de 'Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025' (Stadswerk, versie 2 juni 2025) beschreven.

3.4.3 Vogels

Voor vogels gelden voor alle soorten de volgende algemene maatregelen:

- Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd bij nesten, rustplaatsen en essentieel foerageergebied van vogels. Geluids- en visuele verstoring van rust en voortplantingsplaatsen dient voorkomen te worden, door een vooraf te bepalen verstoringsvrije afstand waar binnen geen werkzaamheden plaats vinden, hiervoor dient door een deskundig ecoloog een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden. Verstoring kan deels worden voorkomen door het afschermen van licht, beweging of geluid. Voorafgaande aan de werkzaamheden wordt een schouw uitgevoerd waarbij onder andere wordt gelet op de aanwezigheid van nesten en essentieel leefgebied van vogels. De persoon die de schouw uitvoert heeft tenminste een aantoonbaar geldig certificaat Wettelijke natuurbescherming bestendig beheer niveau 1, of vergelijkbaar (dit ter beoordeling van de opdrachtgever). Indien geen nesten of essentieel leefgebied aanwezig is, is deze maatregel niet van toepassing. Bij aanwezigheid van nesten dienen deze gemarkeerd te worden en dient onderstaande maatregel uitgevoerd te worden.
- Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de broedperiode van de aanwezige soorten.

Ruigte en moerasvegetatie

- Maaien van riet en ruigte (hoog opgroeiende, overjarige en bloeiende kruidenvegetatie met minimaal aanwezige grassen) waarin sprake is van essentieel leefgebied van vogels dient ruimtelijk gefaseerd te worden uitgevoerd, buiten de soortspecifieke broedperiode(n) (RVO natuurkalender). Per jaar wordt maximaal 30% gemaaid, waarbij er meerjarig riet en ruigte aanwezig blijft dat eens in de 3 à 4 jaar wordt gemaaid. Voorafgaande aan de werkzaamheden wordt een schouw uitgevoerd waarbij onder andere wordt gelet op de aanwezigheid van nesten en essentieel leefgebied van vogels. Indien geen nest of essentieel leefgebied aanwezig is, is deze maatregel niet van toepassing. Bij aanwezigheid van nesten dient deze maatregel uitgevoerd te worden.

3.4.4 Otter en bever

Voor de otter dienen de volgende maatregelen in acht genomen te worden:

- Indien werkzaamheden in de buurt plaatsvinden van een burcht en/of hol van bever of otter, dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd buiten de kraamperiode. Deze locaties worden enkel verwacht op de locaties daar waar op de potentietekening in het achtergronddocument (pagina 28 en 29) is aangegeven dat de bever of otter kan voorkomen. De kraamperiode van de otter is van april tot en met augustus, die van de bever van mei tot augustus. In het leefgebied van deze soort dient voldoende dekking aanwezig te blijven. Binnen 20 meter van burcht of hol dient dit 30% te zijn.

3.4.5 Noordse woelmuis

Voor de Noordse woelmuis dienen de volgende maatregelen in acht genomen te worden:

1. Voer geen werkzaamheden uit in het essentieel leefgebied van de Noordse woelmuis. Het leefgebied van de Noordse woelmuis daar waar ze niet kunnen worden uitgesloten in de gemeente is aangegeven in de bijbehorende potentietekeningen uit het achtergronddocument (pagina 26).
2. Wanneer in de winter het voorkomen van Noordse woelmuis kan worden uitgesloten omdat het perceel te nat is, mogen werkzaamheden ook in de winterperiode worden uitgevoerd.
3. **Werkzaamheden met een aantoonbare noodzaak in essentieel leefgebied worden gefaseerd uitgevoerd in de minst kwetsbare periode. Dit is na de voortplantingsperiode en voor de winterrustperiode in de maanden september en oktober. Kruidige begroeiingen in leefgebied van deze soorten wordt maximaal eenmaal per jaar gemaaid, waarbij minimaal 50% van het leefgebied in stroken of vlakken behouden blijft, bijvoorbeeld in de vorm van stroken van minimaal 5 m breed. Er wordt gewerkt met een maaibalk op minimaal 10 cm hoogte.**

3.4.6 Waterspitsmuis

Voor de waterspitsmuis dient de volgende maatregel in acht genomen te worden:

- Bij maaiwerkzaamheden in leefgebied is er de voorkeur voor snijden in plaats van versnipperen met een maaihoogte van minimaal 10 cm.

3.4.7 Amfibieën en reptielen

Voor heikikker en rugstreeppad gelden voor alle soorten de volgende algemene maatregelen:

1. In kruidige begroeiingen vinden geen werkzaamheden plaats in essentieel leefgebied van amfibieën (heikikker en rugstreeppad) en reptielen (ringslang). Het leefgebied van de soorten en daar waar ze niet kunnen worden uitgesloten in de gemeente is aangegeven in de bijbehorende potentietekeningen.
2. Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de actieve periode van de heikikker, rugsteeppad en ringslang. Globaal is de werkperiode van oktober tot en met maart. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige. In essentieel leefgebied wordt gefaseerd gewerkt: maximaal 70% wordt per jaar gemaaid. Per jaar wordt maximaal één keer per jaar gemaaid waar beschermde amfibieën en reptielen worden verwacht. Daarnaast geldt dat bij de werkzaamheden locaties waar overwintering plaats vindt (plekken met pollen, holen, hopen, stronken en takkenrillen) behouden blijven. Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen, dit door kleinschalig te werken, bijvoorbeeld in stroken.
3. **Werkzaamheden met een aantoonbare noodzaak in essentieel leefgebied van amfibieën en reptielen in de actieve periode worden gefaseerd uitgevoerd. Hierbij dient extensief beheer te worden toegepast en gefaseerd te worden gewerkt door maximaal 50% per jaar te maaien. Als uitgangspunten gelden: behoud de structuurvariatie (dichte begroeiing met schuilplaatsen en open/kale plekken voor zonnen), hanteer een minimale maaihoogte van 10 cm en markeer aanwezige voortplantingsplaatsen en maai ter plaatse niet. Voor productieve vegetaties op rijke gronden kan een tweede maaibeurt worden uitgevoerd zoals hiervoor omschreven buiten de actieve periode.**

Ringslang

Voor ringslang gelden de volgende maatregelen:

- Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de actieve periode van de soort. De actieve periode is van maart tot en met oktober. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige. Broeihopen van ringslang dienen te worden gespaard.
- Bij het uitvoeren van maaiwerkzaamheden in de actieve periode van ringslang wordt doden en verwonden voorkomen door in leefgebied van ringslang de rijsnelheid te matigen, maaiwerkzaamheden gefaseerd uit te voeren, een minimale maaihoogte van 10 cm te hanteren. De werkrichting is dusdanig dat er vluchtmogelijkheden zijn en er wordt gewerkt bij een temperatuur boven de 15 graden zodat dieren kunnen vluchten.

3.4.8 Libellen

Voor groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel en de sierlijke witsnuitlibel gelden de volgende algemene maatregelen:

- In leefgebied (voedselbiotoop) van beschermde libellensoorten dient het maaibeheer door een ecologisch deskundige te worden bepaald. Als richtlijn geldt dat er maximaal 2 keer per jaar gemaaid mag worden (maximaal 4 keer in geval van sinusbeheer). Dit dient plaats te vinden buiten de vliegperiode (mei tot en met augustus). Per maaibeurt vindt fasering plaats waarbij minimaal 30% blijft staan in stukken op maximaal 500 m van elkaar. Maaien vindt zoveel mogelijk plaats na de zaadzetting van voedselplanten (planten waar voedsel voor libellen op aanwezig is). De maaihoogte is minimaal 10 cm.

3.4.9 Planten

Voor planten gelden voor alle soorten de volgende algemene maatregelen:

1. Groeiplaatsen van beschermde plantensoorten worden ontzien bij rijbewegingen en bij tijdelijke opslag van materieel, grond en dergelijke. Voorafgaande aan de werkzaamheden wordt een schouw uitgevoerd waarbij onder andere wordt gelet op de aanwezigheid van nesten en essentieel leefgebied van vogels. Bij deze schouw kan ook gelet worden op het voorkomen van beschermde vegetatie. Bij aanwezigheid van beschermde vegetatie dient deze maatregel uitgevoerd te worden. Deze schouw dient uitgevoerd te worden door een ecoloog met kennis en ervaring op het gebied van beschermde planten. De schouw wordt uitgevoerd daar waar in de potentietekening van de groenknolorchis in het achtergronddocument (pagina 38) wordt aangegeven dat de soort voorkomt.
2. Op locaties met beschermde plantensoorten wordt gemaaid/gehooid na de soortspecifieke zaadzetting. Voor de groenknolorchis en stijve wolfsmelk betreft dit de maanden september tot november. Bij werkzaamheden wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe het gevoerde beheer moet worden afgestemd op (abiotische factoren van) beschermde plantensoorten. Dit wordt vastgelegd in het ecologische werkprotocol of een beheerplan.

3.4.10 Bijen en zweefvliegen

Bij meerdere soorten en soortgroepen is het noodzakelijk om gefaseerd te maaien. Dit heeft ook een positieve werking op de staat van instandhouding van bijen en zweefvliegen. Daar waar geen soortspecifieke maatregelen benodigd zijn wordt wel aanbevolen om ook daar gefaseerd maaibeheer toe te passen om zodoende invulling te geven aan de specifieke zorgplicht.

Tabel 1: overzicht van de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden bij de aanwezigheid van een beschermde soort(groep). Groen geeft hierbij de voorkeursperiode aan en rood de periode waarin de werkzaamheden óf niet kunnen worden uitgevoerd óf maatregelen noodzakelijk zijn. Geel en oranje geven suboptimale perioden aan. Lichtgroen geeft aan dat in de gedragscode geen specifieke periode is genoemd.

Soort(groep)	Januari		Februari		Maart		April		Mei		Juni		Juli		Augustus		September		Oktober		November		December	
Broedvogels (algemeen)																								
Vleermuizen																								
Otter																								
Bever																								
Noordse woelmuis																								
Waterspitsmuis																								
Rugstreeppad																								
Heikikker																								
Ringslang																								
Libellen																								
Groenknolorchis																								
Beschermde planten																								

4. KNELPUNTENANALYSE

4.1 Inleiding

Voorliggend ecologisch werkprotocol is ten opzichte van de eerste versie aangevuld aan de hand van een knelpuntenanalyse uitgevoerd door de gemeente Nieuwkoop. Hierbij zijn knelpunten geconstateerd bij specifieke soorten, locaties en werkzaamheden. In onderstaande paragrafen worden deze uiteengezet en wordt geadviseerd over hoe deze knelpunten weggenomen kunnen worden.

4.2 Knelpunten soorten

Door de gemeente zijn een aantal soorten aangewezen waardoor knelpunten zijn ontstaan. Deze staan hieronder beschreven.

Amfibieën en de ringslang

In de gemeente komen de rugstreeppad, heikikker en ringslang voor. Andere beschermde soorten amfibieën of reptielen worden niet verwacht in de gemeente of betreffen geen inheemse populaties. Daar waar de genoemde soorten (mogelijk) voorkomen dienen de gestelde maatregelen uitgevoerd te worden. Indien de soorten niet voorkomen op de werklocatie, is het niet noodzakelijk om de gestelde maatregelen voor amfibieën en de ringslang uit te voeren. Enkel de algemene maatregelen zijn dan van toepassing. In Paragraaf 4.3 wordt ingegaan op specifieke locaties waar deze soorten zorgen voor knelpunten in de uitvoer van de werkzaamheden. Ook is mogelijk om voor de beschermde amfibieën en de ringslang de gestelde maatregelen uit te voeren, waarbij de meterstrook langs wegen altijd gemaaid kan worden vanwege de verkeersveiligheid.

4.3 Knelpunten locaties

De specifieke locaties met knelpunten worden hieronder beschreven. Tevens wordt een advies gegeven over hoe de knelpunten weggenomen kunnen worden.

Buitenwegen en bebouwde kom

De rugstreeppad komt voor, of kan voorkomen, in een groot deel van de gemeente. Door de grote spreiding resulteert dit in een knelpunt voor het beheer van de gemeente. In de praktijk betekent dit dat voor vrijwel de gehele gemeente maximaal 50% van de aanwezige vegetatie gemaaid mag worden indien de rugstreeppad voorkomt of kan voorkomen. Een deel van het knelpunt wordt opgelost door bij het hanteren van de 50% dit te doen exclusief de eerste meterstrook vanaf de wegverharding.

Hierdoor kan men tegemoetkomen aan de eisen voor verkeersveiligheid en dit betreft regelmatig terugkerend beheer dat al langere tijd plaatsvindt zonder dat dit beheer of onderhoud in de weg heeft gestaan aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten.

Daarnaast kan met nader soortgericht onderzoek voor een groot deel van de gemeente worden vastgesteld dat de beschreven maatregelen niet noodzakelijk zijn. Dit kan gedaan worden door het toepassen van een maatwerkstrategie waarbij gemeentebreed onderzoek gedaan wordt naar de aanwezigheid van kooractiviteit van de rugstreeppad. Bij de aanwezigheid van kooractiviteit kan uitgegaan worden van de aanwezigheid van voorplantingswater waarbij het uitvoeren van de maatregelen noodzakelijk is. Bij de afwezigheid van kooractiviteit kan uitgegaan worden dat geen voorplantingswater aanwezig is en is er geen noodzaak om de maatregelen uit te voeren. Naar verwachting kan na de uitvoer van het nader onderzoek een groot deel van de gemeente, en met name de delen binnen de bebouwde kom, worden vrijgegeven voor de rugstreeppad.

Zuideinde Nieuwkoop t/m Voorweg Nieuwkoop (Voorwetering)

Aan de Voorwetering is geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis en platte schijfhoren aanwezig. Voor maaiwerkzaamheden zijn geen maatregelen opgenomen voor de platte schijfhoren omdat de soort niet geschaad wordt door maaiwerkzaamheden. Voor de waterspitsmuis zijn wel maatregelen opgenomen voor maaiwerkzaamheden en voor beide soorten zijn maatregelen opgenomen in het kader van bagger- en schoningswerkzaamheden. Gericht op de maatregelen opgenomen voor het maaibeheer wordt een deel van het knelpunt opgelost door de maatregelen uit te voeren exclusief de eerste meterstrook vanaf de wegverharding. Daarnaast kan nader soortgericht onderzoek uitgevoerd worden naar de aanwezigheid van de waterspitsmuis. Bij afwezigheid van de soort is het niet noodzakelijk om de voor deze soort gestelde maatregelen uit te voeren. Bij aanwezigheid van beschermde soorten dienen maatregelen uitgevoerd te worden zoals beschreven in de ecologische werkprotocollen.

Noordse Dorpsweg

Ter plaatse van de Noordse Dorpsweg is geschikt leefgebied voor de otter, bever, waterspitsmuis, Noordse woelmuis, rugstreeppad, heikikker, ringslang, groene glazenmaker en platte schijfhoren aanwezig. Voor de meeste soorten zijn zowel voor maaiwerkzaamheden en bagger- en schoningswerkzaamheden maatregelen opgenomen. Uitzondering hierop is de platte schijfhoren waarbij voor maaiwerkzaamheden (evident) geen maatregelen zijn opgenomen.

Gericht op de maatregelen opgenomen voor het maaibeheer wordt een deel van het knelpunt opgelost door bij het hanteren van de 50% dit te doen exclusief de eerste meterstrook vanaf de wegverharding. Daarnaast kan gericht nader soortgericht onderzoek uitgevoerd worden naar de aanwezigheid van de waterspitsmuis, Noordse woelmuis, rugstreeppad, heikikker, ringslang, groene glazenmaker en platte schijfhoren. Bij afwezigheid van deze soorten is het niet noodzakelijk om de voor deze soorten gestelde maatregelen uit te voeren. Bij aanwezigheid van de soort dienen de maatregelen echter wel uitgevoerd te worden. Voor de otter en bever is nader soortgericht onderzoek niet noodzakelijk, omdat van deze soorten geen verblijfplaatsen verwacht worden op deze locatie. Indien de overige soorten zijn onderzocht volstaat het om deze soorten mee te nemen in de schouw voorafgaande aan de werkzaamheden. Indien hieruit volgt dat geen beschermde functies aanwezig zijn is het nemen van de gestelde maatregelen voor deze soorten niet noodzakelijk.

Hogedijk, Kousweg, Jonge Zevenhovenseweg te Zevenhoven

Ter plaatse van de Hogedijk, Kousweg en de Jonge Zevenhovenseweg te Zevenhoven is geschikt leefgebied voor de rugstreeppad, heikikker, waterspitsmuis, ringslang en platte schijfhoren aanwezig. Van de heikikker en rugstreeppad zijn ook ter plaatse of nabij de genoemde locaties waarnemingen bekend. Een deel van het knelpunt wordt opgelost door bij het hanteren van de 50% dit te doen exclusief de eerste meterstrook vanaf de wegverharding. Daarnaast kan, zoals hierboven beschreven, de knelpunten omtrent de rugstreeppad weggenomen worden door de uitvoer van een nader soortgericht onderzoek. Ook kan nader soortgericht onderzoek worden uitgevoerd naar de waterspitsmuis, ringslang en platte schijfhoren (in het kader van bagger- en schoningswerkzaamheden).

Buytewech Noord Nieuwkoop

Ter plaatse van de Buyteweg Noord te Nieuwkoop is geschikt leefgebied voor de rugstreeppad, platte schijfhoren en waterspitsmuis aanwezig. Voor maaiwerkzaamheden zijn geen maatregelen opgenomen voor de platte schijfhoren. Voor de rugstreeppad en waterspitsmuis zijn wel maatregelen opgenomen en voor alle genoemde soorten zijn maatregelen opgenomen voor bagger- en schoningswerkzaamheden. Voor het maaibeheer wordt een deel van het knelpunt opgelost door bij het hanteren van de 50% dit te doen exclusief de eerste meterstrook vanaf de wegverharding.

Daarnaast kan gericht nader soortgericht onderzoek uitgevoerd worden naar de genoemde soorten om ook voor deze soort de knelpunten weg te nemen.

Meijepark Nieuwkoop

In het Meijepark te Nieuwkoop komen de volgende soorten (mogelijk) voor: Noordse woelmuis, waterspitsmuis, bever, otter, heikikker, ringslang, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever en de groenknolorchis. Voor een groot deel van deze soorten kan middels nader soortgericht onderzoek worden vastgesteld of deze aanwezig zijn. Dit betreft de Noordse woelmuis, waterspitsmuis, heikikker, ringslang, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever en de groenknolorchis. Voor de otter en bever is nader soortgericht onderzoek niet noodzakelijk. Indien de overige soorten zijn onderzocht volstaat het om deze soorten mee te nemen in de schouw voorafgaande aan de werkzaamheden. Indien hier uit volgt dat geen beschermde functies aanwezig zijn is het nemen van de gestelde maatregelen voor deze soorten niet noodzakelijk. Ook kan voor de Noordse woelmuis gekozen worden om enkel in het nattere deel van het park de gestelde maatregelen uit te voeren gezien de soort daar voor kan komen. In de drogere delen verliest de Noordse woelmuis de concurrentie met andere woelmuizen en wordt de soort niet verwacht.

Bosweg Woerdense Verlaat

Bij de Bosweg te Woerdense Verlaat komen de volgende soorten (mogelijk) voor: Noordse woelmuis, waterspitsmuis, bever, otter, heikikker, rugstreeppad, ringslang, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever en de groenknolorchis. Voor een groot deel van deze soorten kan middels nader soortgericht onderzoek worden vastgesteld of deze aanwezig zijn. Dit betreft de Noordse woelmuis, waterspitsmuis, heikikker, rugstreeppad, ringslang, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever en de groenknolorchis. Voor de otter en bever is nader soortgericht onderzoek niet noodzakelijk. Indien de overige soorten zijn onderzocht volstaat het om deze soorten mee te nemen in de schouw voorafgaande aan de werkzaamheden. Indien hier uit volgt dat geen beschermde functies aanwezig zijn, is het nemen van de gestelde maatregelen voor deze soorten niet noodzakelijk.

4.4 Knelpunten werkzaamheden

Voor schoningswerkzaamheden is door het Hoogheemraadschap van Rijnland een richtlijn opgesteld waarin wordt aangegeven hoeveel vegetatie maximaal mag overblijven na schoningswerkzaamheden (Rijnland.nl). In een sloot met een breedte minder dan 2 meter dient alle vegetatie verwijderd te worden. Bij een breedte van 2 tot 6 meter is dit maximaal 10% aan weerszijden van het water bij de oevers. Bij sloten met een breedte van meer dan 6 meter mag maximaal 20% van de vegetatie aan weerszijden blijven staan. Uit de bijbehorende legger blijkt dat de te schonen wateren voornamelijk vallen in de categorie van 2 tot 6 meter of breder dan 6 meter. Ecologisch gezien is het volledig verwijderen van de vegetatie of maximaal 10% aan weerszijden laten staan een zeer ingrijpende werkzaamheid welke niet voldoet aan de gedragscode. Door gericht te onderzoeken kan worden vastgesteld of ter plaatse beschermde soorten voorkomen daar waar geschoond gaat worden. Indien niet aanwezig, en ook geen andere beschermde soorten aanwezig zijn, kan daar worden geschoond. Indien toch aanwezig dient een alternatieve werkwijze overwogen te worden. Geadviseerd wordt om hierover in overleg te treden met het waterschap, gezien de slechte staat van instandhouding van diverse watergerelateerde soorten, waar het waterschap een bijzondere verantwoordelijkheid voor draagt.

4.5 Omgevingsvergunning

Indien bekend is dat beschermde voor (kunnen) komen dienen de gestelde maatregelen opgevolgd te worden. Door de uitvoer van nader soortgericht onderzoek is het mogelijk om voor een groot gedeelte van de gemeente de noodzaak tot het nemen van de maatregelen weg te nemen. Daar waar tijdens het nader onderzoek beschermde soorten worden aangetroffen is de uitvoer van de maatregelen noodzakelijk. Indien geen nader onderzoek wordt uitgevoerd daar waar op de potentietekeningen wordt aangegeven dat een soort voor kan komen is het nemen van de maatregelen ook noodzakelijk. Het is mogelijk dat het nemen van de maatregelen resulteert in een onwerkbare situatie, dat de veiligheid in het geding komt of dat niet voldaan kan worden aan de gestelde wettelijke eisen aan de werkzaamheden. Indien hier sprake van is, kan worden overgegaan op de aanvraag van een Omgevingsvergunning. Met een Omgevingsvergunning is het mogelijk om de werkzaamheden op de gewenste manier uit te voeren. Hiervoor dient wel de benodigde compensatie ingericht te worden.

Beschermde diersoort
Op de afbeelding is de rugstreeppad zichtbaar. Een beschermde amfibie die voorkomt in Nieuwkoop.

BRONVERMELDING

Alle bronnen zijn geraadpleegd in november 2026.

Geraadpleegde websites

www.ravon.nl
www.rvo.nl. Pagina: Ecologisch deskundige.
www.sovon.nl.
www.verspreidingsatlas.nl
www.vogelbescherming.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdiervereniging.nl
Rijnland.nl

Webviewers

ndff-ecogrid.nl (inlog vereist)

Rapportages

- Stadswerk (2 juni 2025). Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025. Geldig tot en met 31 maart 2030
- RVO (2023). Natuurkalender vogels.
- Habitus (22 september 2026). NKOO20260167-AD-V. Achtergronddocument ecologische werkprotocollen

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om de biodiversiteit te beschermen en te verhogen. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft? De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

